

ACADEMIA ROMÂNĂ

Comitetul Român pentru Istoria și Filosofia Științei și Tehnicii

– Divizia de Istoria Științei –

STUDII ȘI COMUNICĂRI/DIS

Vol. XV/2022

Editura MEGA

STUDII ȘI COMUNICĂRI / DIS

Vol. XV / 2022

STUDII ȘI COMUNICĂRI/DIS

– publicație fondată de acad. Gleb Drăgan –

REDAȚIA:

Director: dr. Dumitru MURARIU
membru corespondent al Academiei Române

Consilier editorial: dr. Valentin MARIN

Redactor șef: Acad. Mihail-Viorel BĂDESCU

Redactor șef adjunct: dr. Tiberiu TĂNASE

Secretar de redacție: C.Ș. Mirela-Adriana ANGHELACHE

Colegiul de redacție: Viorela-Valentina DIMA, Edith-Mihaela DOBRESCU, Emilian M. DOBRESCU, Dan GÎJU, Emil HEDEȘIU, Marian MOȘNEAGU, Alba-Iulia-Catrinel POPESCU, Nicolae ROTAR, Narcis ZĂRNESCU.

Responsabilitatea asupra conținutului materialelor revine autorilor

Adresa redacției:

Calea Victoriei, nr. 125, camera 31, sectorul 1 București, cod 010071

Adresa web: <http://www.studii.crifst.ro>

Administrator pagină web: Andrei Lămureanu

ACADEMIA ROMÂNĂ
Comitetul Român pentru Istoria și Filosofia Științei și Tehnicii
– Divizia de Istoria Științei –

STUDII ȘI COMUNICĂRI / DIS

Vol. XV / 2022

EDITURA MEGA
Cluj-Napoca, 2022

Revista este inclusă în baza de date internațională CEEOL

© Autorii, 2022

Responsabilitatea conținutului, interpretărilor și părerilor
exprimate în paginile revistei revine exclusiv autorilor.

ISSN 1844 – 9220
ISSN-L 1844 – 9220

Editura MEGA
Cluj-Napoca
e-mail: mega@edituramega.ro
www.edituramega.ro

*În memoria dlui col (r) dr. ist. Valentin MARIN,
cel care a însuflețit această revistă*

CUPRINS

157 DE LA NAȘTEREA LUI DRAGOMIR HURMUZESCU
100 DE ANI DE LA NAȘTEREA LUI EDMOND NICOLAU
150 DE ANI DE LA MOARTEA LUI ION HELIADE RĂDULESCU

Filofteia REPEZ, Nicolae-Florin PRUNĂU Omagiu savantului român Dragomir Hurmuzescu.....	19
Stan PETRESCU Dragomir Hurmuzescu, remarcabil fizician, inventator, profesor și ctitor al radiofoniei românești.....	35
Eufrosina Otlăcan Edmond Nicolau, 100 de ani de la naștere.....	47
Eufrosina OTLĂCAN Ion Heliade Rădulescu, ctitor al Școlii românești.....	53

EVOCĂRI

Valentin-Stelian BĂDESCU Medici musceleni de altădată – Ovidiu Vlădescu, un medic al unor vremuri demult apuse.....	61
Curcă DUMITRU File din istoria Facultății de medicină veterinară din București. Partea a II-a: 100 de ani de la transformarea Școlii superioare de medicină veterinară în Facultatea de medicină veterinară, arondată între anii 1921 și 1948 Universității din București.....	99
Iorgu PETRESCU, Angela PETRESCU Grigore Antipa – Raportul prezentat în fața Academiei Române despre activitatea sa în timpul ocupației străine a Bucureștilor din Primul Război Mondial	145

Stan PETRESCU Take Ionescu în diplomația și viața politică românească, la cumpăna dintre secolul 19 și începutul secolului 20.....	153
Daniela-Amby OSTAFE, Laura-Alexandra OSTAFE, Laurențiu-Norocel OSTAFE Academician Ana Vasilichia Aslan, inventatoarea produsului Gerovital H3 – Realizare de excepție în știința românească.....	171

STUDII ȘI COMUNICĂRI

Mirela-Adriana ANGHELACHE Scara Richter, celebra scară de măsurare a mărimii cutremurelor. Istoric și descriere.....	193
Emilian M. DOBRESCU, Edith Mihaela DOBRESCU Influența COVID-19 asupra copiilor și tinerilor – Perspective ale organizațiilor internaționale.....	207
Ștefan GHEORGHE Starea de drept și starea de fapt în România anilor 1944–1947. Considerații privind schimbarea formei de guvernământ a României la începutul regimului comunist.....	215
Eugen SITEANU Șapte secole de generare și regenerare a strategiei acțiunilor rapide	227
Tiberiu TĂNASE Puncte de vedere privind asasinarea marelui istoric român Nicolae Iorga, membru al Academiei Române. Implicarea poliției legionare și a Corpului Muncitoresc Legionar (CML) în asasinat.....	237
Narcis ZĂRNESCU Creierul, câteva procente epistemice. O foarte scurtă istorie a neuroștiințelor. Excurs bibliografic.....	249

PERSONALITĂȚI

Gabriela ANDREI, Mircea-Dragomir ANDREI Dr. Carol Paul Karácsonyi la 80 de ani.....	265
--	-----

Ioan Codruț LUCINESCU Mitiță Constantinescu, susținător constant al industrializării României în perioada interbelică.....	283
<u>Marian Traian GOMOIU</u> , Sanda MAICAN, Dumitru MURARIU Două personalități ale biologiei românești – Profesorul Mihai Băcescu și discipolul său, Marian-Traian Gomoiu.....	295
Ioana PETCU, Andreea Florina RADU, Tiberiu TĂNASE Aspecte mai puțin cunoscute din viața și activitatea lui Henri Coandă.....	309
Alin M. OLĂRESCU Nicolae P. Leonăchescu și Julius Natterer, două modele de organizare a memoriei.....	335

VARIA

Ionel Aurelian COTOBAN Durustorum – Constantiniana Daphne, punte peste Dunăre – Cale a sfinților.....	363
--	-----

SEMNAL EDITORIAL, RECENZII

Mirela Adriana ANGHELACHE Maria Boștenaru Dan (ed.): Heritage, Landscape and Restoration of Historical Gardens (Patrimoniul, Peisajul și Restaurarea Grădinilor Istorice).....	373
Mirela-Adriana ANGHELACHE Ioan Munteanu: „Stradele Brăilei”, „Stradele Brăilei II”, „Piața Traian – kilometrul zero. Povestea unei străzi – Regala”	377
Adrian BAVARU Alexandru Ș. Bologa: Institutul Național de Cercetare-Dezvoltare Marină „Grigore Antipa” Constanța – Repere.....	383
Valentin-Stelian BĂDESCU Mihail-Nicolae Stanca: Mihail Eminescu și adevărul Sfintei Scripturi, Vol. I și II.....	389

Alexandru Ș. BOLOGA

Tiberiu Tănase (coord.): Ovidiu Boureanu, Petru Ștețcu – Democrație vs.

Totalitarism (manual)395

IN MEMORIAM

Viorel BĂDESCU

Dr. Valentin Marin – o viață dedicată profesiei și Comitetului Român de

Istoria și Filosofia Științei și Tehnicii.....401

Alin M. OLĂRESCU

Valentin Marin – Un militar de carieră și istoric în slujba Comitetului

Român de Istoria și Filosofia Științei și Tehnicii al Academiei Române....417

Eugen SITEANU

Omagiu adus domnului dr. Valentin Marin.....427

Mărturii despre domnul dr. Valentin Marin.....431

DURUSTORUM – CONSTANTINIANA DAPHNE, PUNTE PESTE DUNĂRE – CALE A SFINȚILOR

Ionel Aurelian COTOBAN¹

relu.cotoban@gmail.com

ABSTRACT: The objective of this article is to highlight the blood sacrifice of local martyrs unjustly forgotten in history and to present as accurately as possible the historical, social and political context, so that there is no doubt in their worship. This article is about saints and holiness, about martyrdom, miracles – all that happened somewhere, almost 1,700 years ago, in different locations – Constantiniana Daphne, Durustorum, Mopsuestia, and Cizic.

KEYWORDS: Durustorum, Chirnoși, Constantiniana Daphne, Doclida, Gautia.

Un reputat istoric și om politic român (Adrian Cioroianu) spunea că „istoria este cea mai frumoasă poveste“. Eu vin în fața tuturor iubitorilor de istorie și de trecut ca să vă redescopăr o frumoasă poveste a trecutului, o poveste de acum aproape o mie șapte sute de ani, care a supraviețuit veacurilor turburi ale istoriei și aproape se pierduse. Era foarte aproape să fie uitată.

După cum știm peste zona de Sud-Est a României de astăzi, pe malul stâng al Dunării, se așezaseră peste populația autohtonă goții. O bună parte din sudul României – Dobrogea și sudul Republicii Moldova de astăzi – apărea pe hărțile istorice de acum 1.700 de ani sub numele de Goția. În acest sens, doresc să evidențiez jertfa de sânge a unor martiri locali uitați pe nedrept de istorie și să prezint cu cât mai multă exactitate contextul istoric, social și politic pentru a nu fi nici un dubiu în venerarea lor.

Pentru aceasta doresc să fiu cât mai concret, mai exact și să plasez acțiunea într-un perimetru destul de mic: este vorba de 70 de kilometri, adică exact distanța între Silistra-Bulgaria și localitățile

¹ Directorul Muzeului de Etnografie și Istorie Locală din localitatea Chirnoși, județul Călărași; membru colaborator DIS/CRIFST al Academiei Române.

Oltenița-Chirnovgi-România. Cum nimic nu este întâmplător, menționez că această localitate, Chirnovgi, este astăzi înfrățită cu localitatea Tutrakan din Bulgaria, localitate ce se află sub jurisdicția regiunii Silistra (cu municipalitatea din Silistra avem o serie de colaborări frumoase la nivelul administrației regionale, a primăriei, a universității din Ruse – filiala din Silistra și mai cu seama a mitropoliei din Durustorum).

În acest articol vom aborda sfinți și sfințenie, acte martirice și minuni – toate petrecute undeva acum aproape 1.700 de ani în locații diferite: Constantiniana Daphne, Durustorum, Mopsuestia și Cizic. Deși par localități diferite din zone cu totul diferite au însă puncte comune pe care dorim să le reliefăm și să le scoatem din praful istoriei și din paginile vechi ale străvechilor cărți.

Istorisirea începe în cetatea antică a Durustorumului unde după ce a murit conducătorul cetății, sora sa Gautia (Gaathia – sfânta, prințesă) merge într-o altă cetate dunăreană, de această dată pe cealaltă parte a fluviului Dunărea, pe malul de astăzi al României, în Constantiniana Daphne. Fiind o tânără virtuoasă, deosebit de credincioasă este remarcată imediat de către conducătorul cetății, Constantiniana Daphne căsătorindu-se cu el (timp de 18 ani). Au avut împreună o fiică pe care o numesc *Doclida* (în diverse documente o găsim cu titulatura de sfânta Doclida sau cu diverse variante de pronunție și scriere a numelui că Duclida, Ducila. Despre fiica lor vechile scrieri (*Martirii Crucii*, I. D. Petrescu) ne spun că „s-a săvârșit în pace”. De asemenea, cronicile ne vorbesc că au și un fiu pe nume Arimerius; alte cronici ne vorbesc de Agaton. Suntem înclinați să dăm crezare documentelor vechi în limba latină; menționăm: Acta Sanctorum – documente ce amintesc doar de numele de Arimerius.

În acești 18 ani, în care prințesă Gauthia locuiește în cetatea ridicată în onoarea împăratului (sfântului) Constantin cel mare, crește numărul creștinilor ortodocși. Nu doresc să intru în polemici cu nici unul din istorici, despre localizarea anticei cetăți Constantiniana Daphne, însă până când arheologii vor scoate la iveală adevăratul loc unde a existat această cetate, ne vom prevala doar de informații despre localizare transmise prin documente de către reputatul istoric bizantin Procopius din Cezareea Palestinei care localizează această cetate în față cetății Transmariska (Tutrakan din Bulgaria) la gură vărsării râului Argeș în Dunăre, adică în zona Chirnovgi-Oltenița. Venim în sprijinul acestei teze cu următoarele argumente: în martirologiile creștine se vorbește despre sfântul Nichita

Romanul (sau Nichita Gotul sau Nichita Stratilat-Gotul) prăznuit de biserica ortodoxă la data de 15 septembrie. Acest sfânt martirizat tot în cetatea Constantiniana Daphne a fost hirotonit preot de către episcopul Ulfila al goșilor, aici lucrurile nu sunt foarte clare întrucât era aproape contemporan cu Sfântul episcop Nichita (Niceta) Remesianul, ce își desfășura activitatea de arhieru atât în dreapta (unde își avea scaunul episcopal) cât și în stânga Dunării. Sunt documente care vorbesc despre hirotonia sa ca preot de către Teofil al Goșilor, în alte scrieri se vorbește și despre faptul că celălalt sfânt Nichita Romanul ar fi fost laic și în iconografia de astăzi apare că militar. Totuși, menționăm că în menelogi, ce a văzut lumina tiparului în anul 1836 la București, se menționează că acest sfânt Nichita Gotul Romanul, educat în credință creștină de către Macarie al Gotiei, ar fi colaboratorul episcopului Ulfila al goșilor la traducerea Sfintei Scripturi în limba goșilor creștinați. Apoi este martirizat în aceeași cetate (Constantiniana Daphne), iar după puțină vreme sfințele sale moaște au fost ridicate în taină și duse de un creștin pe nume Marian și duse în cetatea Mopsuestiei (Mamistra, Eski Misis, Μόψουέστια) – oraș aflat astăzi în Turcia. Cam în aceeași perioadă, într-o zi de duminică, persecutorul got Atanaric (367–381) a traversat Dunărea cu armata sa, din actualul teritoriu al Bulgariei, intrând în luptă cu fratele său Fritigern (369–380), începând și persecuția populației locale, băștinași, goti și alte neamuri, existând trei valuri de persecuție împotriva celor ce îmbrățișară creștinismul – religie ce face pe goți să nu mai fie războinici, așa cum se reflectă în documentele vremii.

Diverse documente menționează despre faptul că Atanaric ar fi persecutat doar creștinii de origine gotă, pe ceilalți lăsându-i în pace. Nu avem însă certitudinea că mulți dintre creștinii martirizați ar fi goți, ci foarte posibil să fie membrii ai populației locale băștinașe tracice sau ale coloniștilor romani, soldați creștini din zona Siriei și Capadociei trimiși să moară la frontariile imperiului roman în luptele cu barbarii. Acest Atanarich, pe care îl mai găsim în documente ca Iunghrich, a început să trimită în temnițe pe creștini sub pretextul că simpatizează cu coreligionarii lor, de același neam, de dincolo de Dunăre, din Dacia Aureliană.

Purtându-se război între goți și bizantini la frontariile imperiului, exista o oarecare colaborare între soțul sfintei Gautia, conducătorul cetății Constantiniana Daphne, și acest Iunghrich ce devine apoi persecutor al creștinilor și chiar al familiei acestui conducător. În dorința de a persecuta pe sfânta Gautia și pe fiica ei sfânta Doclida, înconjoară cu ostași poporul

strâns în biserică în Constantina Daphne (unele menționări vorbesc că biserica era organizată într-un cort), căreia i-a fost pus foc, au scăpat cu fugă o mare majoritate din cei 308 creștini. Însă doar 25, în unele documente 26, dintre creștini au devenit martiri creștini, iar unul dintre creștini văzând ceea ce se întâmplă nu a fugit ci a devenit martir voluntar, mergând de bună voie în biserică pentru a-și aduce darul la altar, dăruindu-și viața de bună voie lui Hristos (există și documente ce spun că acesta mergea către biserica unde se afla deja soția sa, iar de pe drum a fost luat de soldații ce încuiaseră biserica și o împresuraseră cu foc, azvârlindu-l și pe acesta în această văpaie cumplită) („Sfinții 26 de mucenici care au pătimit în Gotia: preoții Vatus și Virca, dimpreună cu cei 2 fii și cele 3 fiice ale sale, monahul Aprilla și doisprezece mireni: Avip, Agna, Riax, Igatrax, Iscoos, Silă, Sighita, Suiril, Seimvla, Terma, Filga și șapte femei mucenițe: Ana, Alla, Varis Moico, Mămică, Birgo, Animaisa care s-au săvârșit de vii arzând într-o biserică (375)”) (* text copiat din calendarul pe luna martie, al Bisericii ortodoxe din Moldova). Prezint aici și o altă transcriere (mai veche decât a calendarului a numelor lor latinești, așa cum apar în anul 1906 în cartea lui G.M.Ionescu, *Istoria bisericii românilor din Dacia Traiana*, p. 354–355): „Bathusis, Vercas, Arpila, Constans, Agias, Vias, Egatrax, Hescus, Sila, Sidita, Sucrilos, Thermas, Philga și femeile: Ana, Alla, Paris Moico, Mămică, Vico și Animais”. Există chiar și o tâlcuire sau mai bine zis o explicare a numelui lor, sau cum spuneau strămoșii noștrii romanii *cognomen* (porecla, cum am spune astăzi, bazată pe tâlcuirea numelui lor sau rădăcina toponimică a numelui lor): „Verca – închinătorul, Vira – bărbatul, Silă – tăcutul, Bathusis – esențialul, Terma-caldul). Autorii Actei Sanctorum, istoricii latini, localizează acțiunea foarte strict în stânga Dunării (locul martirajului celor 25–26) și în dreapta Dunării (locul de origine de unde a venit și unde s-a întors sfânta Gautia – cetatea Durustorumului).

Actul martiric s-a petrecut în data de 26 martie când este prăznuită și jertfa acestor martiri în calendarul bisericii ortodoxe a Moldovei. Sursele de informare mai moderne atunci când vorbesc despre acești 25–26 de martiri îl situează conform unor calendare în Crimeea, lucru ce nu poate fi adevărat, și dacă luăm în considerație faptul că între Constantiniana Dapne și Durustoum sunt mai puțin de 70 de kilometri, pe când între Durustorum și Crimeea distanța este mult mai mare.

Vrednică de remarcat este exprimarea autorului I. D. Petrescu în

argumentul de deschidere al cărții *Martirii Crucii* unde menționează că: „am adunat numai biografiile sfinților noștri ce figurează în sinaxarele bisericii noastre și a căror serbare este primită de canoanele bisericii noastre”.

Astăzi biserica ortodoxă din Republica Moldova – biserica ortodoxă păstorită de IPS Vladimir al Chișinăului – păstrează tradiția serbării acestor sfinți „din perioada romană și bizantină”, pe nedrept uitați de istorie. Noi, cei de astăzi, avem obligația morală să scoatem la lumină aceste texte vechi, să le punem cap la cap, să separăm neghina de sămânța cea roditoare și să ne plecăm inimile întru cinstirea acestor sfinți martiri ce s-au nevoit, vărsându-și viața pentru Hristos, asemeni morții martirice a lui Vodă Brâncoveanu (și altor mii de martiri de-a lungul celor două milenii de creștinism).

Foarte interesant este faptul că această prințesă locală *Gauthia* venea cu o cultură creștină deosebită, aducea din străvechea cetate a Durustorumului, de pe malul drept al Dunării, un cult și o venerație a martirilor cu mult mai puternică decât cea de dincolo de Dunăre. Astăzi lucrurile s-au mai inversat, pe malul stâng al Dunării, în România, există un cult mult mai puternic al sfintelor moaște decât în celelalte țări ale spațiului ortodox.

Evlavia primilor creștini rodește astăzi după multe din sutele de ani cuprinse în cele două milenii de creștinism.

În urma acelei persecuții păgâne, după stingerea incediului, cele două vrednice femei creștine – *Gauthia* și *Doclida*, asemenea mironosițelor care merg cu mult curaj la mormântul lui Hristos fără a avea frică de represalii din partea autorităților, merg și ele și adună cu multă evlavie rămășițele pământești ale acestor martiri creștini și le păstrează așezându-le la loc de cinste. Dar valul persecuțiilor începuse; cetatea Constantiniana Daphne nu mai oferea siguranță pentru creștini, guvernatorul murise. Atunci cele două, însoțite de un servitor credincios pe nume *Thiella*, merg la Roma, după unii aghiografi cutreierând o perioadă din loc în loc, în final întorcându-se în cetatea natală Durustorum. Ioan D. Petrescu și alții susțin că se întoarseră cu aceste părțicele din sfintele moaște ale coreligionarilor lor creștini din Constantiniana Daphne direct la Durustorum, lucru cât mai posibil având în vedere distanță foarte scurtă de doar câteva zeci de kilometri, circa 60–70, pe Dunăre. Existând o puternică legătură a creștinilor în tot imperiul bizantin, se pare că cele două vrednice și evlavioase femei,

cunoscând dragostea și dorința creștinilor din imperiu pentru osemintele martirilor lui Hristos, au dăruit mai multor biserici din cadrul comunităților creștine părțile din aceste sfinte moaște. Se face mențiunea că au depus sfinte moaște din cei martirizați în biserica din Constantiniana Daphne, chiar în biserica din Durustorum ridicată, de familia prințesei, Sfintei Gauthia, pe mormântul sfântului Emilian din Durustorum, care fusese servitorul lor mult prețuit. Menționez aici o informație furnizată nouă de către istoricul Ioan D. Petrescu, și anume că Sfântul Emilian, deși în documente apare ca servitor, sclav al tribunului din Durustorum, el este însă mai marele casei stăpânului sau un independent, un confident al familiei tribunului din Durustorum care îmbrățișase cu ardoare credința creștină și o împărtășise și servitorilor casei sale, toți fiind creștini (stăpâni și servitori). Drumurile lor se despart oarecum când fiica Doclida merge în cetatea Cizycului – Kizikos – Κύζικος (în Turcia de astăzi orașul Balıkesir) pe timpul împăraților Valentinian și Teodosie, unde dăruiește mare parte din aceste sfinte moaște spre venerare și întărire în Hristos. Mama sa, după o scurtă ședere în Durustorum, se întoarce dincolo de Dunăre, pe malul stâng, în locul în care născuse pe cei doi copii ai săi, pe Doclida și pe Arimerius, ce se pare, după anumite izvoare, că preia conducerea cetății Constantiniana Daphne în mai multe etape.

Trecerea la Domnul a *Sfintei Gauthia* (Foto. nr. 1²) ne apare în documente oarecum diferită ca loc și mod, dar cu dată fixa 20 martie. Data prăznuirii ei în calendarele bisericii ortodoxe din Moldova apare pe

Foto nr. 1 – Sfânta Gauthia prințesa goților creștini din Durustorum

stil vechi odată cu cei 26 de mucenici din Gotia, și anume în dată de 26 martie alături de fiica sa Doclida: „Sfintele Mucenițe: Gaata, împărăteasa goților, și Duclida, fiica sa, care au dus moaștele celor 26 de Sfinți mucenici goți în cetatea Cizic” (secolul al IV-lea). Unii aghiografi vorbesc de faptul că ar fi fost ucisă cu pietre în cetatea Constantiniana Daphne, unde se întorsese alături de servitorul credincios Thielis, cel ce îi împărtășește soarta. I.D. Petrescu vorbește că Sfânta Gautia își trece sufletul în împărăția lui Dumnezeu chiar în Durustorum, fiind privegheată de către fiica sa Doclida.

² Preluat după site-ul Arhiepiscopiei bisericii creștin ortodoxe antiohiene din America de Nord, accesat la data de 17.05.2022.

În cartea *Martirii Crucii* a lui I. D. Petrescu apare un cuvânt de mulțumire prin care autorul citează la rândul său pe arhiepiscopul Cezareei Capadociei Eusebiu Pamfilu ca fiind o autoritate în domeniu (născut fiind în anul 270 după Hristos, adică în primele secole creștine, informația istorică fiind de multe ori relativ recentă) și ca unul ce s-a aplecat asupra martirilor din Dacia și din alte zone creștine ale epocii.

Deosebit de interesantă este notificarea apărută tot în cartea menționată mai sus, a lui I. D. Petrescu, ce se referă la organizarea eparhială aproximativ a întregii lumi romanice, însă cu referire strictă la teritoriul locuit de către daci și urmașii lor la nord și sud de Dunăre. Așa aflăm o noutate, pentru mulți din cei de astăzi preocupați de acest subiect, că în cetatea Constantiniana Daphne se găsea scaunul episcopal al mitropoliei Argeșului (a nu se confunda cu arhiepiscopia Argeșului și a Muscelului de astăzi) – numele străvechii mitropolii venea de la faptul că cetatea Constantiniana Daphne era așezată la vărsarea Argeșului în Dunăre, în față cetății Transmariska Tutrakanul-Turtucaia de astăzi. Mitropolia Argeșului s-a mai numit a Daphnelor, care era și exarhat al plaiurilor, singura autoritate bisericească autocefală de după căderea imperiului vlaho-bulgar (nedepinzând de nici un scaun patriarhal al vremii) din Dacia australă (Țara Românească de mai târziu).

Aducem la lista sfinților martiri cunoscuți și venerați în cadrul Mitropoliei din Durustorum pe Sfânta Gautia și fiica să Doclida, o adevărată misionară în întreagă lume creștină. Adăugăm aici, la acest sinaxar al martirilor din Durustorum, pe Sfântul Hezechius martirizat pe data de 17 mai sub împărații Alexandru și Maxim secolul al III-lea. Despre acest sfânt dobrogean din Durustorum ne vorbește scriitorul, istoricul creștin, eruditul teolog francez, călugărul dominican, Michel Le Quien I, în cartea *Oriens Christianus* tipărită în anul 1740 (Foto nr. 2).

Trebuie să ne bucurăm noi, cei de astăzi, că pașii noștri calcă pământul locuit și udat cu sângele primilor martiri creștini.

Foto nr. 2 – Cartea *Oriens Christianus*, Michel Le Quien I

Bibliografie:

- [1] Ionescu, G. M., *Istoria Bisericii Românilor din Dacia Traiana*, apărută la editura Stabiliment de Arte Grafice „Universala“, stradă Covaci, no 14, București, 1906.
- [2] Mărculescu, Alexandru I., *Oltenița, studiu, album monografic*, Institutul de arte Grafice E. Marvan, 1932.
- [3] Petrescu, I. D., *Martirii Crucii din ambele Dacii*, Tipografia Națională a lui I. Romanov & C-niá, București, 1856.
- [4] Stroescu, V. și Stanciu, N. Panteley, *Pe urmele străbunilor Dobrogea nouă*, vol. I, tipărită la Editura Tipografică Comercială Iv. D. Smocof & Comp, 1924.
- [5] ***, *Calendarul bisericii ortodoxe a Moldovei*, 2022 luna martie, Chișinău. Site-ul Arhiepiscopiei bisericii creștin ortodoxe antiohiene din America de nord.
- [6] ***, *Monografia sfintei episcopii a Dunării de jos*, alcătuită la împlinirea a 40 de ani de domnie a M.S. Carol I, Regele României, de diaconul Anghel Constantinescu, Editura Atelierele Socec, București 1906, carte reeditată cu binecuvântarea IPS arhiepiscop Casian în anul 2014 la Editura Arhiepiscopiei Dunării de jos, Galați.
- [7] ***, Revista „Lumea Credenței” 2021.
- [8] ***, Site-ul Arhiepiscopiei bisericii creștin ortodoxe antiohiene din America de nord.